

Visie op lokaal sociaal beleid

2012 – 2020

Visie op lokaal sociaal beleid 2012 – 2020

1. Visie en kernwaarden van de raad

De raad van de gemeente Neder-Betuwe heeft na het voeren van een kerntakendiscussie de volgende visie op de gemeente Neder-Betuwe vastgesteld:

Neder-Betuwe is een zelfstandige stabiele plattelandsgemeente waar mensen met verschillende identiteiten en achtergronden samen wonen, werken, met onderling respect en ruimte voor elkaar, met zorg voor de medemens en leefomgeving. Neder-Betuwe is een gemeente die financieel gezond is op basis van een duurzame economie. De tuin van Gelderland met (rivier)landschap en dijken, heeft een leidende positie als laanboomcentrum van Europa.

Op basis van deze visie zijn een aantal kernwaarden opgesteld. Op lokaal sociaal terrein zijn dit:

1. Leefbaarheid in sterke gemeente
2. Verbetering van de volksgezondheid
3. Stimuleren van een goed en voldoende opleidingsniveau

2. Welk doel willen we dienen?

Visie en kernwaarden hebben een bepaald doel dat we willen bereiken. Het doel op het gebied van lokaal sociaal beleid voor onze gemeente is tweeledig:

1. Terugdringen van de sociaal economische gezondheidverschillen

In Neder-Betuwe (en Rivierenland) zijn mensen lager opgeleid en minder gezond dan in de rest van Nederland. Die relatieve lage opleiding en slechtere gezondheid heeft, zowel voor onze inwoners alsook voor de gemeente, grote gevolgen op allerlei gebieden: Veilig en gezond opvoeden en opgroeien, goed onderwijs op korte afstand, kans op werk en een goed inkomen, kosten voor gezondheidszorg, zelfstandig kunnen blijven functioneren en wonen, enz.

2. Meedoen in de samenleving

Waar het eerste doel vooral een (middel)lange termijn doelstelling is, willen we ook bereiken dat voor de huidige inwoners, van jong tot oud, met of zonder beperkingen, het beleid zo ingericht wordt dat zij op korte termijn positieve effecten ervaren in hun dagelijks bestaan. Het kunnen meedoen en participeren in de lokale samenleving is waar we het voor doen.

Voor de gemeente geldt dat hoe meer mensen geen of slecht verdienend werk hebben en hoe ongezonder mensen zijn, des te groter het beroep dat gedaan wordt op voorzieningen zoals jeugdzorg, speciaal onderwijs (inclusief vervoer), uitkeringen, ondersteuning vanuit de Wmo en allerlei overige voorzieningen die de leefbaarheid in onze gemeente op peil houden.

3. *Uitgangspunten van beleid*

Als we weten wat de kernwaarden en het doel is op basis van de visie is het belangrijk om te bepalen **Hoe** we dat gaan bereiken!!

Aan welke uitgangspunten dient het beleid de komende jaren te voldoen?
Rekening houdend met maatschappelijke ontwikkelingen, wettelijke verplichtingen, financiële haalbaarheid maar ook een terugtrekkende overheid komen we tot de volgende **uitgangspunten**:

- 1. Samenwerken en verbinden**
- 2. Zelfredzaam en participeren**
- 3. Preventief en snel**
- 4. Het herkennen en benutten van talent***

* Het 4^e uitgangspunt is bij amendement toegevoegd. Tekstueel is uitgangspunt 2 Zelfredzaam en participeren, uitgebreid om het herkennen en benutten van talent toe te lichten.

We willen ons beleid zo vorm en inhoud geven dat we recht doen aan de Kanteling, Welzijn nieuwe stijl, eigen kracht, maar ook een beroep doen op verenigingen, organisaties, instellingen en bedrijfsleven in onze gemeente om hun bijdrage te leveren en zeker last but not least onze eigen inwoners.

Dat betekent het volgende:

Het oplossen van een probleem is in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid. We denken als gemeente mee over een mogelijke oplossing als iemand het zelf niet redt. De volgorde van in te zetten oplossingen geven we daar bij aan: de inwoner probeert eerst zelf het probleem op te lossen, met steun van familie en vrienden, vrijwilligers en ook verenigingen en organisaties. Pas als laatste komen wij in beeld met voorzieningen en diensten.

We zorgen er voor dat we voldoende ondersteuning bieden aan mantelzorgers en vrijwilligers, die het mogelijk maken dat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Het organiseren van activiteiten is de verantwoordelijkheid van inwoners. We faciliteren en ondersteunen enkel die activiteiten die aan de uitgangspunten voldoen. Daarbij doen we ook een beroep op verenigingen, organisaties, bedrijfsleven en mensen zelf om een bijdrage te leveren. Dat kan op verschillende manieren maar het resultaat dient te zijn dat niet enkel de gemeente de faciliteiten en financiën levert.

We verbinden de verschillende beleidsterreinen en vakgebieden. Dat houdt in dat we ook organisatorisch kijken naar: gezamenlijke loketfunctie, werkplek en bereikbaarheid, bundeling van activiteiten en diensten, gezamenlijk gebruik maken van voorzieningen en accommodaties. We maken afspraken met partijen in het veld over de wijze van verbinden en samenwerking.

1. Samenwerken en verbinden

We hebben en krijgen als gemeente een belangrijke rol op allerlei sociaal economische beleidsterreinen. Denk bijvoorbeeld aan de WWB, Wmo, onderwijs, de jeugdzorg, sport en subsidie, maar ook aan individuele inwoners die niet meer mee kunnen doen.

We kunnen het echter niet alleen en we staan ook niet alleen. De gemeente is op verschillende beleidsterreinen regievoerder. Dat wil zeggen dat we vanuit die rol moeten zorgen dat er faciliteiten zijn, 'zaken geregeld worden', ondersteuning bieden en initiatieven nemen en ondersteunen. Voorbeeld: We zorgen dat er een CJG in onze gemeente is, terwijl jeugdgezondheidsorganisaties samen het CJG vormen.

Samenwerken

- Zowel de gemeente als ook (zorg)instellingen, verenigingen, belangenorganisaties maar ook inwoners en het bedrijfsleven hebben een rol te spelen in onze samenleving. We zoeken actief die samenwerking op en ondersteunen initiatieven die samenwerking bevorderen.
- We kiezen voor samenhang van inhoud en activiteiten, waarbij verschillende partijen, met hun eigen rol en vanuit hun verantwoordelijkheid, een bijdrage leveren.

Verbinden

- We gebruiken één beleidskader om meerdere vakgebieden met elkaar te verbinden. Dit beleidskader geldt behalve voor de Wmo ook voor het jeugdbeleid, het CJG, onderwijs, gezondheidsbeleid, wijkmanagement en leefbaarheid, mantelzorg en vrijwilligerswerk, sport, subsidiebeleid, wonen, werk en inkomen en ook accommodatiebeleid.
- We kiezen er voor om elkaar vinden, elkaar te kennen en samen mee te doen. We stimuleren die verbinding en vullen die waar mogelijk zelf ook in.

2. Zelfredzaam en participeren

Op veel beleidsterreinen heeft de overheid en ook de gemeente veel naar zich toe getrokken. Dat gaat van subsidies tot accommodaties en van individuele verstrekkingen tot activiteitenbegeleiding.

We gaan een groter beroep doen op de mensen zelf en op hun directe leefomgeving. Op de kracht en de mogelijkheden die zij zelf hebben om zaken op te lossen. Iedereen heeft talenten en dus ook kansen. Een positieve houding en insteek zal een gunstig effect hebben op het zelfvertrouwen van mensen en hun omgeving. Dat begint met het herkennen van dat talent en de kans bieden om het te benutten. Meedoen in de samenleving zal op deze manier eerder bereikt worden.

Ook vragen we mensen, maar ook instellingen, verenigingen en organisaties, om een bijdrage te leveren aan de zelfredzaamheid en participatie van anderen om hen heen. Dat doen we aan de hand van een aantal uitgangspunten:

Zelfredzaamheid

- Wat we doen draagt eraan bij dat mensen zelf hun eigen vraagstukken, problemen en beperkingen zo veel als mogelijk kunnen oplossen.
- We kijken niet vanuit beperkingen van mensen, maar juist naar talenten en kansen.
- We richten ons beleid zo in dat onze partners in het veld een bijdrage leveren aan het bevorderen van de zelfredzaamheid van onze inwoners.

Participeren

- We richten ons beleid zo in dat het participatie bevordert of zelfs tot gevolg heeft.
- We doen dat niet alleen en stimuleren onze partners eenzelfde beleid te voeren.

3. Preventief en snel

'Voorkomen is beter dan genezen': we zetten in op het voorkomen van problemen en beperkingen. Dat doen we door goede en adequate informatie te geven, laagdrempelig en goed bereikbaar te zijn en snel te handelen waar het gaat om beslissingen of doorgeleiding naar de juiste partner.

Dat doen we aan de hand van de volgende uitgangspunten:

Preventief

- We richten ons beleid zo in dat het bijdraagt aan preventie. Dat betekent dat ons beleid erop gericht is dat het problemen en beperkingen voorkomt;

Snel

- Het beleid is zo ingericht dat snel duidelijk en helder is hoe en wie met de inwoner of groep inwoners 'aan de slag gaat'.

Het uitgangspunt preventief en snel gaat vooral over de keuze van de aard van de activiteit of interventie. Dweilen we aan het eind van de keten als de problemen geëscaleerd zijn omdat niemand zich verantwoordelijk voelde? of organiseren we, voordat er problemen zijn, dat de juiste informatie of hulp snel en goed beschikbaar is?

4. Waar zetten we vanaf nu op in?

Één loket voor zorg, welzijn, werk en wonen

We willen echt vorm en inhoud geven aan samenwerken en verbinden. De beste manier is om samen te werken in één loket. Hierdoor ontstaat echte samenwerking.

Elkaar kennen, zien, spreken en met elkaar werken is de beste manier om samen voor de inwoners het beste op maat diensten te verlenen.

Een zo breed mogelijk loket op één locatie is niet het ultieme doel. De vraag is namelijk of we onze inwoners daarmee het beste van dienst zijn.

Wat is het doel dan wel?

We willen in eerste instantie onze medewerkers op het gebied van de WWB (en opvolger WWnV), de Wmo en bijzondere bijstand en op termijn ook de jeugdzorg bij elkaar brengen. Een goede basis om samen vanuit te werken.

Een volgende stap is om samenwerkingpartners op het gebied van zorg, welzijn, werk en wonen deel te laten nemen in het loket. Hierbij valt te denken aan: Adviespunt voor vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke stages, Algemeen- en schoolmaatschappelijk werk, medewerkers van de welzijnsstichting (ouderenwerk- en adviseurs), MEE, loket wonen, jongerenwerk, enz.

N.b. één loket heeft een relatie met wijk- en buurtgericht werken. Één loket hoeft dan ook niet op één locatie maar kan op verschillende locaties in de kernen zijn.

Één loket voor zorg, welzijn, werk en wonen betekent:

- Collega's op de terreinen zorg, welzijn, werk en wonen werken samen in één loket;
- Op termijn, maar zo snel mogelijk, sluiten samenwerkingspartners, aan in het loket;
- Één loket is ook: wijkteam waarin verschillende disciplines samenwerken en waar de burger dicht bij huis terecht kan.

Buurtontmoeting en werken in de wijk

Het doel van buurtontmoeting is om wijk- en dorpsgenoten, door het oprichten van een steunpunt/ontmoetingsgelegenheid dat (deels) door hen zelf wordt beheerd, een instrument in handen te geven, waarmee doelgroepen met een participatiebeperking worden ondersteund in hun volwaardige deelname aan het leven van alledag.

Het stimuleren van de eigen kracht en het inzetten van de eigen mogelijkheden vormt daarbij het uitgangspunt voor het handelen. In en door dit steunpunt/ontmoetingsgelegenheid wordt een verbinding gelegd met professionele ondersteuning, waar dit mogelijk blijkt.

Elk dorp kent in meer en mindere mate 'eigen kracht van de gemeenschap'. Niet de gemeente organiseert allerlei activiteiten en bijeenkomsten maar de inwoners zelf. De gemeente ondersteunt en faciliteert wel.

Buurtontmoeting past (en is een belangrijk deel van het antwoord) binnen het kantelen van de Wmo en de AWBZ transitie. Buurtontmoeting is een onderdeel van het antwoord op sociaal isolement en vereenzaming. Het bevordert het kunnen gebruiken van talenten en maakt het mogelijk om invulling te geven aan interesses.

Het ideaalbeeld van buurtontmoeting is een ontmoetingsplaats waar je van 's ochtends tot 's avonds terecht kunt, mensen kunt ontmoeten, waar activiteiten zijn (ook dagbesteding) en bijvoorbeeld gegeten kan worden. Waar je ook terecht kunt voor informatie en advies omdat daar een wijkteam ((semi-) professionals) aanwezig is dat de mensen kent.

Buurtontmoeting en werken in de wijk betekent:

- Een laagdrempelige voorziening in wijk of dorp waar kwetsbare mensen elkaar 'gewoon' kunnen ontmoeten en waar ze zelf activiteiten kunnen organiseren, waar dagbesteding is en met elkaar kunnen eten;
- Tevens is er een wijkteam met (semi-)professionals aanwezig die voor de wijk beschikbaar is voor informatie, advies en ondersteuning.

Onderwijs, dichtbij van VVE tot en met middelbare school

Goed onderwijs is een van de belangrijkste pijlers voor het terugdringen van de sociaal economische achterstanden. Een goede (onderwijs)start in het leven, heeft op vele terreinen positieve gevolgen voor werk, inkomen, gezondheid, veiligheid, enz.

Onderwijs is al lang niet meer 'een gebouw met leraren waar kinderen les krijgen'. Goed les krijgen en een diploma halen is en blijft de hoofdtaak van scholen maar daarnaast zijn scholen al lang een spel op velerlei gebied: signaleren van (gedrags)problemen, gezondheid en veiligheid van kinderen, informatie en doorgeleiding bij (gezins)problemen, frontofficefunctie CJG, enz. Deze ontwikkeling zal de komende jaren nog extra toenemen door de vorming van brede scholen en passend onderwijs.

Een sluitende keten van vroeg- en voorschoolse educatie tot en met middelbare schooldiploma dichtbij de plaats waar je woont is voor onze gemeente nog niet volledig beschikbaar. Dat willen we wel realiseren omdat dat ook cruciaal is om onze dorpen leefbaar en aantrekkelijk te houden voor gezinnen.

We hebben een goede start gemaakt met VVE, maar daarmee zijn we er niet. We zetten in op een resultaatgerichte doorgaande lijn, ouderbetrokkenheid en ouderbijdrage (minimabeleid).

Waar VVE het begin van de onderwijsketen is, is een middelbaar schooldiploma 'het sluitstuk'. Daarom zetten we in op HAVO onderwijs in onze gemeente. Op die manier zorgen we voor een sluitende onderwijsketen.

Onderwijs, dichtbij van VVE tot en met middelbare school betekent:

- Blijvend investeren in de kwaliteit van VVE met scholen en ouders;
- Middelbaar onderwijs (HAVO) in onze gemeente om sluitende keten van onderwijs te realiseren;
- (H)erkennen en centrale rol van scholen op verschillende beleidsterreinen en zorgen dat zij die rol ook echt kunnen spelen;
- De ontwikkeling van brede scholen stimuleren en steunen.

De gezondheid van onze inwoners verbeteren

We willen bereiken dat we gezonde burgers hebben die een bijdrage kunnen leveren aan onze maatschappij, aan het arbeidsproces en die zelfredzaam zijn. We willen de gezondheidsverschillen terugdringen door mensen met gezondheidsachterstanden extra aandacht te geven. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden betekent aandacht voor de sociale en fysieke omgeving, maar ook aandacht voor leefstijl. Mensen moeten weten wat een gezonde leefstijl inhoudt en dichtbij huis, laagdrempelig beweegaanbod kunnen vinden.

Gezondheidsachterstanden kunnen dus niet alleen vanuit het beleidsterrein volksgezondheid opgelost worden. Daarvoor is een integrale benadering van de problematiek nodig. Investeren in sport, onderwijs en arbeidsmarkt zijn van belang om mensen in staat te stellen gezond te leven. Gezonde burgers zijn zelfredzame burgers. Het creëren van gelijke kansen voor jeugdigen past bij de doelen van de centra voor Jeugd en Gezin. Preventieve gezondheidszorg voor kwetsbare groepen sluit aan bij de ontwikkeling van de Kanteling in de Wmo.

Verbeteren van de Gezondheid betekent:

- Integrale benadering en verbinding van sport, bewegen, onderwijs, dagbesteding, enz.
- Invzetten op veranderende rol en positie van sportverenigingen;
- Preventie door goede voorlichting, informatie en breed aanbod bewegen en gezond leven projecten dicht bij mensen.

Zorg voor de jeugd

Het doel bij de zorg voor jeugd is om kinderen en jongeren in hun gezondheid en ontwikkeling te stimuleren, ouders te ondersteunen bij de opvoeding, problemen te voorkomen, risicocasus te signaleren, aan te pakken en een sluitende aanpak te organiseren (zorgcoördinatie).

Binnen dit doel is de ondersteuningsbehoefte en de mate van zelfredzaamheid leidend voor de inzet van hulp. Die moet beschikbaar zijn in de directe omgeving van jeugdigen en gezinnen en gericht zijn op het versterken van mogelijkheden om problemen eerst zelf aan te pakken. Streven is, dat jeugdigen en gezinnen, waar dat verantwoord kan, in hun eigen omgeving blijven functioneren. Dat kan ook betekenen dat langdurige ondersteuning nodig is.

Het aanspreekpunt, dichtbij de inwoners is het Centrum voor jeugd en gezin (CJG) en is gericht op kinderen en hun ouders in de leeftijd van -9 maanden tot 23 jaar. Vanuit het CJG wordt gewerkt met een samenhangend systeem van interventies om ouders te voorzien van de door hen gewenste informatie en steun bij de opvoeding. Deze steun varieert van informatie en advies in de frontoffice tot interventie bij ernstige gedragsproblemen vanuit de backoffice.

Zorg voor Jeugd betekent:

- Centrale rol voor het CJG, dicht bij ouders en kinderen en verknoopt met consultatiebureaus, scholen en instellingen voor jeugd;
- Snelle informatie en laagdrempelige toegang om snel en preventief te kunnen handelen, zodat ouders en jeugd zelf problemen kunnen aanpakken en regie houden over hun situatie;
- Samenwerken (zorgcoördinatie) om erger te voorkomen en in te grijpen waar dat nodig is.

Centrale rol Adviespunt Neder-Betuwe

Informele zorg wordt steeds belangrijker. Met informele zorg bedoelen we niet-beroepsmatige hulp en ondersteuning die mensen aan anderen geven. Onder informele zorg vallen zowel de ondersteuning die mensen als vrijwilliger bieden (burenhulp, maatjesprojecten maar ook boodschappen- en klussendienst) als ook mantelzorg. Belangrijk verschil met vrijwilligers is dat mantelzorgers helpen omdat ze een persoonlijke relatie met iemand hebben en hierdoor in feite geen andere keuze hebben en vaak langdurig en intensief ondersteuning bieden. Stoppen kan niet zomaar.

Het blijvend verder verbeteren van het ondersteuningaanbod voor mantelzorgers en het versterken van vrijwillige inzet is de komende jaren van groot belang om de gevolgen van landelijk beleid en ontwikkelingen als extramuralisering en vergrijzing op te vangen. Ons Adviespunt speelt hierin een cruciale rol. Het adviespunt is de spil in het netwerk van mantelzorg, vrijwilligerswerk, maatschappelijke stage, maar ook sociale activering van mensen die, al dan niet tijdelijk, aan de kant staan. Met het versterken van en het erkennen van de spilfunctie van het Adviespunt zorgen we voor het versterken van de informele zorg.

Het versterken van het **Adviespunt Neder-Betuwe** betekent:

- Versterken van de positie van informele zorg, ook in relatie met kerkelijke platvorms;
- Snel en preventief informatie en ondersteuning bieden aan mantelzorgers, vrijwilligers maar ook aan inwoners;
- Een duidelijke 'vooruitgeschoven post' voordat iemand bij de gemeente terecht komt voor een voorziening.

Nieuwe manier van zaken doen

Ontwikkelingen op het gebied van de inkoop, aanbesteden en subsidies verstrekken gaan snel. Waar we tot voor kort (door wet- en regelgeving gedwongen) Europees moesten aanbesteden zijn er nu mogelijkheden om dat op een andere wijze te doen. Waar we regelmatig subsidieverzoeken voor projecten voor meerdere jaren accordeerden, willen we steeds meer incidenteel maatwerk leveren. Ook het subsidiebeleid is toe aan een update: Uit de evaluatie van het bestaande subsidiebeleid is o.a. naar voren gekomen dat niet de output (de aantallen) het meest relevant is maar de outcome (het resultaat). Dat past helemaal in de kantelinggedachte en welzijn nieuwe stijl.

We willen inzetten op 'social return'. Social return bij inkoop is het maken van afspraken met opdrachtnemers over arbeidsplaatsen, leer-werkplekken en stageplekken maar ook het inzetten van kennis en ondersteuning op het gebied van welzijn en zorg.

Nieuwe manier van zaken doen betekent:

- Bestuurlijk aanbesteden van de Wmo en AWBZ transitie;
- Raamovereenkomst om incidenteel en op maat in te kunnen kopen;
- Gekanteld subsidiebeleid op outcome gericht
- Social return op het brede terrein van werk, inkomen, welzijn en zorg.

Nieuw subsidiebeleid

De wijze van subsidiëren passen we aan. Niet zozeer een algemene doel of bestaansrecht van een vereniging is reden voor subsidie, maar het resultaat dat we willen bereiken. Daarnaast subsidiëren we steeds meer en zo veel mogelijk activiteitgericht (je moet er wat voor doen).

De uitgangspunten van lokaal sociaal beleid zijn ook grondslag voor het verkrijgen van subsidie.

Nieuw subsidiebeleid betekent:

- Resultaatgericht en smart;
- Activiteitgericht;

Keuzes maken in accommodaties

Al geruime tijd hebben we beleidsuitgangspunten en een scenarioplan voor het accommodatiebeleid. Toch lukt het onvoldoende om slagvaardig uitvoering te geven aan die uitgangspunten. Grotere externe ontwikkelingen (centrumplannen, dorpspleinen, nieuwe wijk) maar ook de situatie rondom de dorpshuizen vertragen een slagvaardig accommodatiebeleid. Ook in de dagelijkse uitvoering zijn nog (harmonisatie)slagen te maken.

We willen, mede in het licht van de ontwikkelingen op het gebied van de Wmo, Jeugdzorg, AWBZ en WWnV, nu doorpakken op het gebied van accommodatiebeleid. Ons streven is om middels een voorzieningenladder voor onze gemeente in beeld te brengen wat behoefte is aan accommodaties. Onderdeel daarvan kan het (mede)gebruik van gebouwen en ruimtes van bedrijven, instellingen en organisaties zijn.

De dorpshuizen in onze gemeente zijn niet van ons. Ze zijn wel erg belangrijk en kunnen een grotere rol spelen dan ze nu doen. We blijven in gesprek met de verschillende besturen over de mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik.

Keuzes maken in accommodaties betekent:

- Opstellen van een voorzieningenladder om de behoefte vast te leggen;
- Ook (mede)gebruik van gebouwen en ruimtes van bedrijven, instellingen en organisaties;
- Blijven inzetten op multifunctioneel gebruik van onze dorpshuizen.